

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: (e. a.)

Cím: Rudnay Gyula pályája

Forrás:

Az Újság

Osztályozás

Tárgy

Hely

Idő

Személy

92

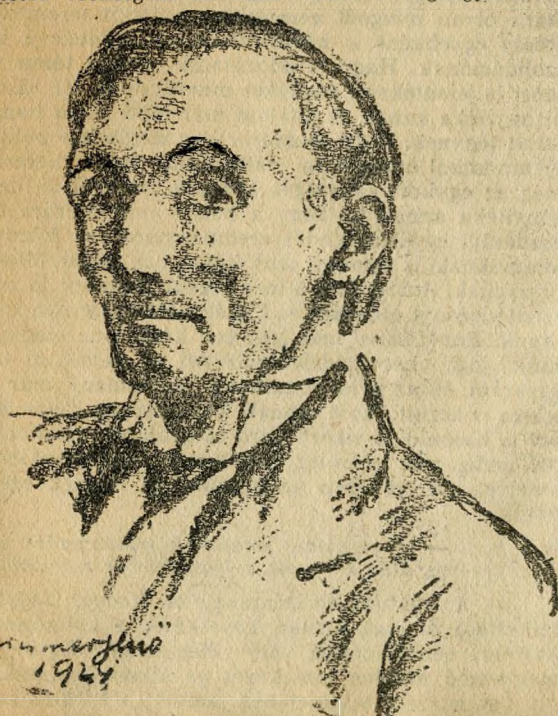
Rudnay Gyula

"1924"

Rudnay Gyula pályája.

A velencei kiállítás magyar csoportjában végre nemzetközi elismeréshez jutott Rudnay Gyula, ez a nagy eredetiségű festőművésznünk, aki néhány nola idősebb társával élén áll ma a magyar művészetnek. Még öt-hat évvel ezelőtt csak néhány ember ismerte itthon a nevét, s az élete csupán nélkülözés volt, ennyiben fájdalmasan következetes folytatása küzdelmes ifjúságának. A siker, amely újabban melléje szegődött, érintetlenül hagyta nagy szerénységét. Nem szívesen beszél magáról a nyilvánosság számára.

— 1878-ban születtem — kezdte — a gömörmezei Pelsőbányán, amely ma cseh kézen van. Az apám vendéglős volt a mestersége szerint, de művészember az érzései és vágyai szerint. Szép szakállas feje, magyarruhás alakja kitörölhetetlen emléke az ifjúságomnak, mint ahogy egész lényem, művészi vérmérsékletével és hajlandóságával legbecesebb örökségem. Életemnek ő volt a legnagyobb és

Bp
(Hely)

1924. 5. 11.

(Idő)

(Személy)

(Oldal)

örökké élő élménye. Nagy balpárti volt az öregur világéletében; lángoló hazafi és lelkes tisztelője a költészetnek. Rajongott Vörösmartyért és Petőfiért, s engem, ki hét gyermeke közül sorrendre második fia voltam, korán megismertetett költeményeikkel. Nagy szavaló voltam akkoriban, ha nagyon megtelt a szívem, kinn a réteken; az Isten szabad ege alatt a nagy költők soraiba öntöttem bele érzelmeimet. Festegetni is szokott ifjabb esztendeiben, az édesapám, és tudom, mert tanui maradtak, — titkos vágya az volt, hogy művész legyen belőlem. Nekem erről nem beszélt, nyilván mert a művészek bizonytalan sorsától féltett. Engem arra biztatott, hogy építésznek menjek. Az édesanyám papot szeretett volna nevelni belőlem. De én az édesapám vért örököltem, mint testvéreim is. Kőbor színészek, vándor poéták és hasonló fajta emberek voltak édesapám barátai. Ezt az ember-speciest kedvelte leginkább, számukra tárva volt a karja és nyitva az erszénye. Titkosan, hogy édesanyám ne tudjon róla, jeltartotta és megajándékozta őket. Mintha ma is látom a fantasztikusan kockás szövetből készült ruháját, torzonborz és megtépázott vadzsenuket, ahogy ki-bejártak házukban. Apámnak egyéb pártfogoltjaira is elevenen emlékszem, különösen arra a volt körjegyzőre, kit vármegyeszerte a néma néven ismertek, mert soha nem beszélt senkivel, azaz hogy legfőleg két-három emberrel. Köztük volt az édesapám is, ki a különös emberhez főként azért vonzódott, mert külsejével, feje alakjával és arca vonásaival, szakállával és viseletével feltűnően Petőfi-re emlékeztetett.

— Ilyen környezetben és ilyen benyomások között nevelkedtem. S ezek az emlékeim, hiszem, a művészetemben is szóhoz jutottak. Édesapámnak ez a hogy úgy mondom, bohémtermészete persze nehezen fért meg a foglalkozásával. Hiában volt mellette egyensúlyozónak, édesanyám józansága és bölcsessége, fáradhatatlansága és gondolkodása, egyre lejjebb csuszunk. A vendéglősködésbe mindenütt belebuktunk. Egyik városból a másikba vándoroltunk szerencsét próbálni, végül Balatonfüreden állapodtunk meg egy időre. Onnan Pestre kerültünk föl és itt halt el az édesapám. Tizenhárom éves voltam.

— Egyébről mint művésztől én hallani sem akartam. Így kerültem az Iparművészeti Iskolába, amely akkor még a hajdani Kemnitzer- és a mai Eötvös-utca sarkán volt egy bérházban. Keleti Gusztáv volt az igazgatója és Székely Bertalan is tanárai közé tartozott. Másfél évet töltöttem benne szorgalmas rajzolással. Nehány kisebb rajzomat elküldöttem Münchenbe, Hollósy Simonnak. Megtetszettek neki és elhívott magához tanítványnak. Teljes öt esztendő töltöttem Hollósy körében, télen München-

ben, nyáron többnyire Nagybányán. Nagyon sokat köszönhetek neki. Ritka értékes tanító volt Hollósy s mint ember is elvarázsló jelenség. Zeneszeretelünk is együtt tartott bennünket. Hollósy csellózott, én hegedültem, s mindketten kórá nélkül magyar és egyéb népdalokat. Az életem sorsa igen nehéz volt. Münchenben csak úgy birtam valahogyan eldegélni, hogy minden szombat arverést rendeztem műveimből a műteremben. Társaim ötven pfennigével vetétek meg rajzaimat.

— 1899-ben szakadtam el Hollósytól, 1902-ben Párisba kerültem és nyolc-kilenc hónapot töltöttem ott. Akadt egy külföldi mecénásom, aki hajlandó lett volna gondoskodni rólam, ha vele megyek Brugesbe. Jóindulatu ember volt, de nem birtam elviselni, hogy leki-sinyelle Magyarországot és a magyar állapokat. Nem mentem vele, hanem hazatértem. Az a csaknem tíz esztendő, ami erre következett, sötét korszak. Vergődés volt az életem. Sokat dolgoztam, de semmi munkám sem

elégített ki. Minden munkámat megsemmisítettem, köztük „Gombozók” című terjedelmes és „A nőta” című még nagyobb méretű kompozícióm. Előbb Gömörben éltem, Rimaszombatban abból, hogy kis festőiskolát nyitottam. Még Párisban ismerkedtem össze Pásztor János sakkal. Az ő hívására Hódmezővásárhelyre mentem. Ott is volt kis iskolám, annak jövedelméből éldegéltem, meg abból, amit régi képek restaurálásáért és egy-egy arcképért kaptam. Három vagy negyedfél esztendőt töltöttem Hódmezővásárhelyen. Hogy életem e legnehezebb korszakában össze nem törtem, azt áldott emlékü édesanyámnak köszönhetem. Önélküle én már régen nem volnék. Ő volt a gondviselőm s a hegedűm a vigasztalóm. Abban az időben valóságos szenvedélyem volt a hegedűlés. Időnként teljesen lefoglalt és lelki szükségleteimet teljesen kielégítette. Szinte veszedelmévé vált bennem a festőnek.

— Senkisé tudott rólam, noha már 1905-ben kiállítottam első képeket a Műcsarnokban. Képemnek címe „A gond” volt és önmagamot festettem meg benne profi-fiba fordultan, fölgyűrt gallérral. 1910-ben állítottam ki „Anyu és gyermeke” című képeket. Az az esztendő volt a belső kitisztulás kezdete. 1911 tavaszán rendeztem első gyűjteményes kiállításomat Pásztor János szobrásszal közösen a Párisi Áruházban. Nem volt vele valami nagy sikerem, mégis attól az esztendő fogva minden kiállított művem elkelt.

— Mi egyebet mondjak még? A sikert, amely most Velencében ért, igazán nem vártam. Ilyesmire sohasem gondoltam, nem hogy számítottam volna rá. (e. a.)